

Præstø

Indledning:

”Præstø er omgivet af blå og grønne rum. Det er nok byens mest iøjnefaldende træk. De blå og grønne rum danner en bevægelse hele vejen rundt som er typisk for en ø. Det er kontrasten mellem bygningerne som danner øens land og det blå og grønne rum som er øens vand, der er så væsentligt. For alle grønne og blå rum omkring midtbyen gælder det, at der her er en høj grad af sårbarhed i forhold til ændringer og bebyggelse”. Citat fra kulturarvsscreeningen for Præstø midtby 2012.

Det er kloge ord, som vi alle bør indprente os og prøve at forstå, før vi griber til planlægning, ændringer og byggeri langs vandet.

Bevaringsforeningen for Præstø og Omegn er enig i behovet for udvikling, men insisterer på, at udviklingen respekterer områdets særlige karakter og gennemføres på grundlag af en overordnet helhedsplan. Derfor er vi bekymret over, at Præstø Kajak-og Padleklub har fået lov til (det hedder sig, det er en midlertidig tilladelse, men?????) at opføre fire bygninger, inklusiv en stor bålhytte. Alt dette uden hensyn til miljøets karakter og uden en forudgående helhedsplan og lokalplan. Flere af disse bygninger ligger på et område, der er udlagt til offentligt, rekreativt areal. Det er nu, i praksis, forbeholdt kajak- og padleklubben.

Fortsættes denne tendens med utilpasset byggeri og udvikling på området, må vi desværre se i øjnene, at meget store værdier for Præstø går tabt. Vi er derfor glade for, at Vordingborg kommune nu giver et bud på en udvikling for området fra Nysø krogen til og med Dalen og engen.

Det byggede

Den byggede kulturarv, som udgøres af de fredede pakhuse og toldbygningen, står som et monument over havnes fortid som travl trafikhavn. Også de mindre røde træbygninger på havnearealerne, og skurerne rundt omkring, underbygger og fortæller den del af historien.

Andre mindre bygninger, som også er vigtige at nævne, er det lille grønne te-hus i Dambæks have, der nu bruges af sejllubben, sejlkubbens første klubhus fra 1930'erne og, ikke mindst lysthusene, der ligger som perler på en snor, i bunden af haverne ud mod fjorden.

Der er tale om bygninger, som vi mener bør bevares og tænkes ind i helhedsplanen.

Det grønne

Særligt for kystlinjen er de områder med siv, der ligger imellem broerne og danner en egen, grøn rytme.

Den selvstændige jollehavn Dalen i sydøst, ligger helt inde i sivene med de fine træbroer. Placeringen af en lille jollehavn, så tæt på bymidten, med græs som belægning, siv og grønne

omgivelser er ganske særlig. Det er i dag et roligt sted, som ikke skal ødelægges af yderligere parkering, hverken af biler, autocampere eller anden form for hurlumhej.

Dambæks have er en fredfyldt oase mellem den travle og hektiske kulkaj/kulturhavn og stranden.

Stranden er et stort og værdsat aktiv for børnefamilier m.fl.

Den høje fjordsti, omkranset af høje gamle træer, blev anlagt til søndagspromenade rundt om Frederikminde og langs med lysthusene.

Udsigterne

Fra den høje fjordsti, tæt på lysthusene, er der udsigt til herregården Nysø og om vinteren også til Thorvaldsens atelier i parken, til Hollænderskoven, Feddet og, på den anden side af vandet, landskabet, der rejser sig op mod Rønnede. Det er meget vigtigt, at disse udsigter friholdes for utilpasset og for højt byggeri.

Fra stien igennem Dambæks have, og videre nede ved vandet, er der udsigt til lysthusene, der ligger højt i baghaverne. Trærækken og lysthusene langs fjordstien er et enestående kendetegn ved Præstø. Det bør der værnes om. De skal ikke gemmes bort bag alt for højt byggeri. Vi foreslår derfor, at den maksimale byggehøjde i området bliver 4 meter.

Udfordringer:

Vi frygter at hele havneområdet tivoliseres og at den indtages af ikke havne-relaterede aktiviteter, der bemægtiger sig området uden hensyntagen til stedets nuværende, åbenlyse kvaliteter. At området skal ikke blive til en stor pærevælling af aktiviteter, byggeri og parkeringspladser til biler og autocampere.

Mange ønsker alt for mange aktiviteter, byggeri, trafik og parkeringspladser presset ind i et sårbart område, der ikke er særlig stort. Særligt er området mellem Dambæks have og stranden truet af alt for meget og for højt byggeri. Området kaldes forslaget foreningshavnen.

De "bløde" brugere af området glemmes desværre ofte. Det er dem som nyder at gå en tur, at cykle i området eller at sætte sig på en bænk eller et tæppe for "blot" for at nyde udsigten til vandet, lysthusene, Nysø, Næbskoven mm. De glemmes, fordi de ikke kræver såkaldt udvikling i form af nybyggeri og hurlumhej til deres aktiviteter. De er nærmest lidt kedelige, men ikke desto mindre er det en stor gruppe, der også bør respekteres. En stor kvalitet i dag er netop stilhed og fordybelse.

Kystområdet fra Nysøkrogen og hele vejen rundt til og med Dalen, er kendetegnet ved stor variation. Man bevæger sig igennem forskellige rum med hver deres helt særegne karakter. Det er vigtigt at holde fast i rummenes karakterer, som jo netop er med til at berige oplevelsen langs kystlinjen.

Derfor er det vigtigt, at byggeri og aktivitet i dette område fortsat tillader at alle kan færdes uhindret langs vandet. Der er afgørende, at de "bløde" brugere fortsat har adgang til foreningshavnen.

Hele området er truet af alt for mange parkerede biler og autocampere. Det, på trods af at der er parkeringsmuligheder i nærheden f.eks.: ved supermarkederne, ved Jeppe Heins springvand, den kommunale forvaltning og biblioteket (Østerbro) og i Dalen. Ofte er disse parkeringspladser ikke brugt fuldt ud - og slet ikke i weekenderne og eftermiddag og aften.

Det må være muligt at bede både besøgende og sportsfolk at gå den forholdsvis lille vej fra parkeringspladserne til havnen.

Forslag til løsninger:

1. I lyset af at vi synes der planlægges for meget byggeri og aktiviteter i den såkaldte Foreningshavn foreslår vi, at en række af de planlagte aktiviteter flyttes til området foran den gamle stationsbygning. Det kunne f.eks. være kajak- og padleklubben, der ikke har brug for stor vanddybde og der kan nemt etableres en nedgang og flydebro ud i vandet. "Frombergs værksted" (den røde bygning bag lægerne Chantal Teisen) kunne ombygges til omklædning og toiletter, som kan bruges af kajak- og padlefolket, men også af svømmerne, der bruger den såkaldte trekantens bane i vandet ud for. Der er samtidig parkeringsmulighed ved Jeppe Heins springvand eller ved supermarkederne og det er i nærhed af is-hus og cafe, hvor der også er toiletter. Vi foreslår at byggeri i dette område få karakter af noget mere moderne og rått.
2. Vi foreslår at byggeriet ved foreningshavnen begrænses og at det tager udgangspunkt i de mindre røde skurer, der allerede ligger på havneområdet. Skurbyen i Skagen kunne være et godt forbillede. (Det er ikke træbygningerne med restauranter men et selvstændigt område på havnen).
3. Som løsning på parkering, når der er behov ud over det normale, foreslår vi, at parkeringspladsen ved Aldi udvides og at Nysøs eng langs Nysøvej fortsat bruges som det f.eks. sker under "Fransk forår". Sejlere m.fl. skal selvfølgelig have mulighed for at læsse grej af ved deres både. Det løses nemt med tidsbegrænsede parkeringspladser på havnen således, at længere tids parkering sker ved supermarkederne, ved Jeppe Heins springvand, den kommunale forvaltning og biblioteket (Østerbro) og i Dalen. Ofte er disse parkeringspladser ikke brugt fuldt ud - og slet ikke i weekenderne og eftermiddag og aften. Det må være muligt at bede både besøgende og sportsfolk om at gå den forholdsvis lille vej fra parkeringspladserne til havnen.
4. Vi foreslår at der gøres plads til en vandnær sti i foreningshavnen, således at den allerede eksisterende sti gennem Dambæks have kan fortsættes.
5. I den gældende lokalplan er der udlagt områder, hvor sivene skal bevares. Det er godt, for netop sivområderne er et helt særligt kendetegn for havnen og rigtig godt for dyre og

fuglelivet. Vi ser derfor med bekymring på det forslag fra DLA-arkitekterne som udlægger en asfalteret basketballbane, stensætning og opbevaring af kajaker i en del af sivområdet i foreningshavnen. Også i Dambæks have, hvor den gældende lokalplan udlægger hele vandkanten til sivområde, foreslås der etableret en flydebro i sivene. Flydebroer kan etableres så mange andre steder, men ikke, hvor det ødelægger et helt særligt kendetegn.

6. I Dalen vil asfaltering eller stenbelægning, fjernelse af rør og en generel udvidelse, true det nuværende, fine miljø af bynær privathed. Der skal derfor ikke, som foreslået, ske en udvidelse af parkeringspladser, hverken til autocampere eller biler. Skolen bruger også plænen til forskellige former for boldspil, det skal skolen fortsat have mulighed for. Og så vil vi stilfærdigt minde om, at området er landskabsfredet.
7. Autocampere hører ikke til i en havn af Præstø's kaliber og som i øvrigt mangler parkeringspladser til privatbiler. Vi foreslår i stedet, at den lokale campingplads udvides med en parkeringsplads til autocampere. Her er også toiletter og bad til rådighed.
8. Vi foreslår at toilettet på kirkegården åbnes op for alle. Det kræver blot et skilt i Dalen som henviser til dette toilet.
9. Vi foreslår at stien fra rokлубben til Dalen bevares som sti. Forslaget om at ændre stien til en kørsels vej er i vore øjne et brutalt og ødelæggende forslag der til gode ser biler på bekostning af et grønt og karakteristisk træk. Det vil også være til stor gene for de mange gående og cyklende brugere af den fine sti.
10. Vi foreslår der tages hensyn til sejlklubbens behov for plads til opbevaring af både på landjorden i såvel kulturhavnen, på kulturpladsen og i foreningshavnen. På denne tid af året tages bådene op på land. En helt naturlig rytme i en havn. Vi kan konstatere at pladsen til både er væsentligt indskrænket i det nuværende forslag særligt i foreningshavnen. Det er en uheldig afvikling af sejlernes muligheder i området.

Karen Margrethe Olsen
Bevaringsforeningen for Præstø og Omegn
November 2019